

Маріупольський
університет

«Розвиток ринку праці в умовах глобалізаційних зрушень: виклики для України»

Збірник матеріалів
IV Всеукраїнської науково-практичної конференції

23 квітня 2026

Київ 2026

Розвиток ринку праці в умовах глобалізаційних зрушень: виклики для України : збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 23 квітня 2026 року) / за заг. ред. С. П. Калініної. Київ : МДУ, 2026. 264 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою економіко-правового факультету Маріупольського державного університету (протокол № 10 від 20.05.2026).

Редакційна колегія:

- Голова** – Тетяна МАРЕНА, в.о. ректора МДУ, кандидат економічних наук, доцент;
- Заступник голови** – Юлія ДЕМИДОВА, проректор з науково-педагогічної роботи та молодіжної політики МДУ, кандидат педагогічних наук, доцент;
- Члени редколегії:**
- Світлана КАЛІНІНА, декан економіко-правового факультету МДУ, доктор економічних наук, професор;
  - Лілія МИХАЙЛИШИН, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ), доктор економічних наук, професор;
  - Вікторія ЯНОВСЬКА, завідувач кафедри економіки, маркетингу та бізнес-адміністрування Національного транспортного університету, доктор економічних наук, професор;
  - Світлана ЛАНСЬКА, завідувач кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент;
  - Валерія ПОДУНАЙ, доцент кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент;
  - Клавдія ТАХТАРОВА, доцент кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент;
  - Ольга ЛЕЛЮК, старший викладач кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук;
  - Василь ВОСКОБОЙНИК, Президент Всеукраїнської Асоціації компаній з міжнародного працевлаштування

Збірник містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Розвиток ринку праці в умовах глобалізаційних зрушень: виклики для України», яка відбулась 23 квітня 2026 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах систематизовано сучасні конструкти світового економічного розвитку та глобальні трансформації ринку праці, досліджено регуляторні пріоритети міграційної політики, здійснено науковий безпековий дискурс трудових ресурсного забезпечення, проаналізовано новітні конструкти і тренди HR-економіки, висвітлено проблематику використання людського капіталу в контексті інфраструктурного відновлення України.

Збірник адресовано викладачам і науковцям, фахівцям у сфері ринку праці та міжнародної економіки, докторантам, аспірантам і студентам економічних спеціальностей закладів вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами економічної науки.

В матеріалах конференції представлено думки учасників. У збірнику максимально точно відображено авторську орфографію та пунктуацію. Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

БАЛАБАНОВА Наталя,
кандидат наук з державного управління, доцент,
в.о. завідувача кафедри економіки та
міжнародних економічних відносин,
Маріупольський державний університет (м. Київ)

МІГРАЦІЙНА КРИЗА УКРАЇНИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ДЕМОГРАФІЧНУ І МАКРОЕКОНОМІЧНУ СТАБІЛЬНІСТЬ

Україна впродовж останніх десятиліть характеризується високим рівнем міграційної мобільності населення, що зумовлює її важливе місце у глобальній міграційній системі. До 2022 року міграційні процеси в країні формувалися під впливом економічних, соціальних та демографічних чинників і мали переважно трудовий характер. Однак повномасштабна збройна агресія РФ стала тригером різкої трансформації міграційних потоків, що набули масового вимушеного характеру. У результаті міграція перетворилася на один із ключових факторів, що визначають демографічну динаміку та макроекономічну стабільність України.

До 2022 року Україна демонструвала стійку еміграційну спрямованість, що формувалася під впливом диференціації рівнів доходів, можливостей зайнятості та якості життя між Україною та країнами Європейського Союзу. За оцінками міжнародних організацій, чисельність українських мігрантів за кордоном у довоєнний період становила 5–6 млн осіб (UN DESA, 2023). Водночас після початку повномасштабної війни масштаби зовнішньої міграції різко зросли і станом на 2024 рік досягли близько 9,8 млн осіб, що є безпрецедентним показником за весь період незалежності (рис. 1).

Рис. 1. Кількість емігрантів з України, 1990-2024 рр.

Джерело: складено та розраховано на основі: UN DESA, 2024; World Bank, 2023.

Зазначене зростання обумовлене насамперед вимушеним характером міграції, що суттєво відрізняється від довоєнної трудової. Вимушена міграція характеризується іншою демографічною структурою: значну частку становлять

жінки та діти, тоді як частка чоловіків працездатного віку є нижчою. Так, у 2024 році жінки становили понад 57 % українських емігрантів, що свідчить про трансформацію міграції у сімейну форму та підсилює довгострокові ризики скорочення народжуваності та відтворення населення.

Імміграційні процеси в Україні залишаються обмеженими і не здатні компенсувати втрати населення. Протягом останніх десятиліть спостерігається скорочення чисельності іммігрантів, що свідчить про зниження привабливості України як країни призначення. Навіть певне поживлення імміграції у 2022–2024 роках не має суттєвого впливу на загальний демографічний баланс.

З позицій демографічної безпеки ключовими наслідками міграційної кризи є:

- скорочення чисельності населення та прискорення депопуляційних процесів;
- деформація статево-вікової структури населення;
- зниження потенціалу відтворення та формування ризиків «втрачених поколінь»;
- поглиблення регіональних демографічних диспропорцій.

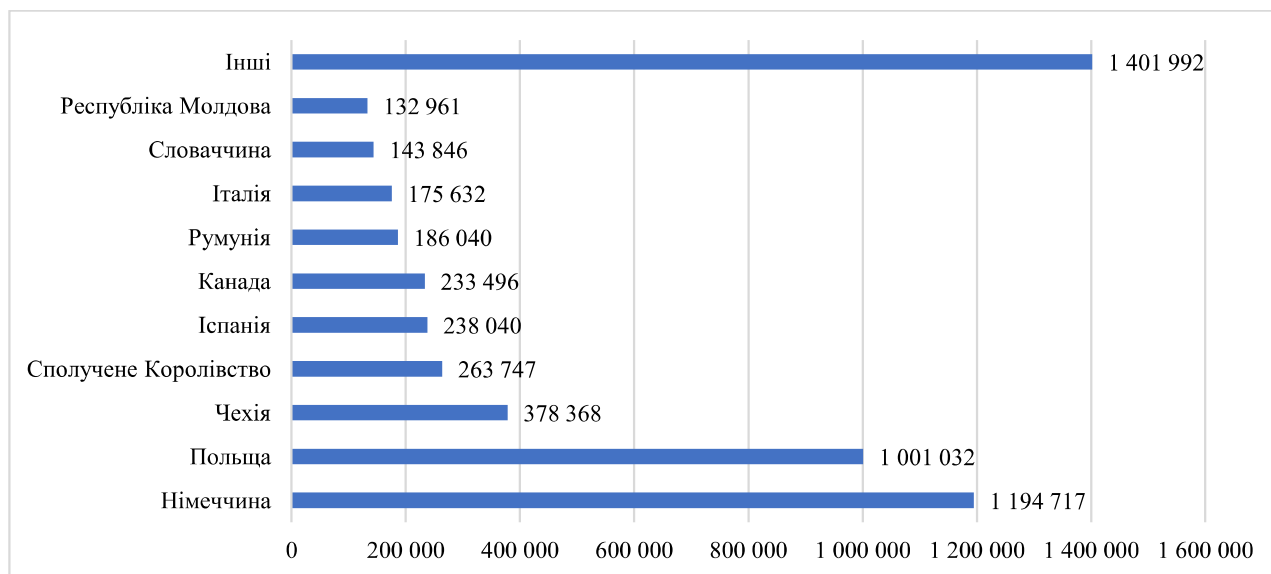
Особливої ваги набуває проблема втрати людського та інтелектуального капіталу. Вимушена міграція охоплює значну частку осіб з вищою освітою, що підсилює ризики «витоку мізків». Тривале перебування за кордоном, інтеграція у ринки праці країн-реципієнтів та доступ до соціальних систем значно знижують імовірність повернення мігрантів. За оцінками міжнародних організацій, перебування за кордоном понад 3–5 років істотно зменшує шанси на репатріацію, особливо серед молоді та сімей з дітьми.

Міграційна криза має суттєві макроекономічні наслідки. По-перше, скорочення чисельності працездатного населення призводить до зниження пропозиції робочої сили, що негативно впливає на потенційні темпи економічного зростання. По-друге, зміна співвідношення між економічно активним населенням і утриманнями підвищує фіскальне навантаження на бюджетну систему та соціальні фонди. По-третє, посилюється вразливість економіки до зовнішніх шоків та знижується стійкість соціальних інститутів.

У довоєнний період важливим фактором макроекономічної стабільності були грошові перекази мігрантів. Їх обсяг у 2019–2021 роках становив 12–15 млрд дол. США на рік, що відповідало 8–10 % ВВП. Це свідчить про суттєву залежність національної економіки від зовнішніх доходів населення. Грошові перекази виконували стабілізуючу функцію, підтримуючи внутрішній попит, платіжний баланс та валютну стабільність. Водночас у післявоєнний період існує ризик скорочення цих надходжень унаслідок зміни характеру міграції та закріплення мігрантів за кордоном.

Суттєвою характеристикою сучасної міграційної кризи є її географічна концентрація. Основні потоки українських біженців спрямовані до країн Європейського Союзу, зокрема Німеччини, Польщі та Чехії (рис. 2). Така концентрація пояснюється поєднанням факторів географічної близькості, інституційної підтримки та наявності сформованих міграційних мереж. Водночас

це сприяє інтеграції українців у приймаючі суспільства та знижує ймовірність їх повернення у середньо- та довгостроковій перспективі.

Рис. 2. Біженці та шукачі притулку з України за країнами світу, 2025 р.

Джерело: складено на основі UNHCR, 2025

Таким чином, відбувається трансформація моделі міграції: від тимчасової трудової до довгострокової або постійної вимушеної. Це має принципово інші наслідки для економіки країни походження, оскільки втрачається не лише робоча сила, але й людський капітал, що формує потенціал інноваційного розвитку.

Отже, міграційна криза в Україні, що загострилася після 2022 року, має системний характер і чинить комплексний вплив на демографічну та макроекономічну стабільність. Основними її наслідками є:

- масштабне скорочення населення та трудового потенціалу;
- поглиблення демографічних дисбалансів;
- посилення фіскального навантаження та соціальних ризиків;
- зростання залежності економіки від зовнішніх факторів;
- втрата людського та інтелектуального капіталу.

У цих умовах міжнародна міграція трансформується у ключовий чинник економічної безпеки держави. Ефективна політика управління міграційними процесами має бути спрямована на стимулювання повернення населення, підтримку реінтеграції мігрантів, розвиток внутрішнього ринку праці та створення умов для збереження людського капіталу. Це є необхідною передумовою забезпечення демографічної стійкості та макроекономічної стабільності України у довгостроковій перспективі.

Список джерел

1. United Nations, Department of Economic and Social Affairs. International Migration 2024. New York: UN DESA, 2024. URL : <https://www.un.org/development/desa/pd/content/international-migrant-stock> (дата звернення: 15.04.2026).

2. World Bank. World Development Report 2023: Migrants, Refugees, and Societies. Washington, DC: World Bank, 2023. https://openknowledge.worldbank.org/entities/publication/5e5ac9f1-71ee-4734-825e-60966658395f?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 16.04.2026).

3. UNHCR. Global Trends: Forced Displacement in 2023. Geneva: UNHCR, 2025. URL : <https://www.unhcr.org/global-trends> (дата звернення 16.04.2026).

ВОСКОБОЙНИК Василь,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
ОНП «Економіка»,
Маріупольський державний університет (м. Київ)
ВОСКОБОЙНИК Дмитро,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
ОНП «Економіка»,
Маріупольський державний університет (м. Київ)

ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ МІГРАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

В контексті сучасних досліджень міграційних процесів особливого поширення отримав інфраструктурний підхід, згідно з яким усе більшого значення набуває формування *міграційної інфраструктури* як сукупності організаційних, інституційних, матеріальних і технологічних елементів, що визначають способи здійснення міграції, використання ресурсів для переміщення та формування міграційних прагнень [1].

Науковці Дж. Ліндквіст і Б. Сян [2] на основі багаторічних досліджень питань трудової міграції розробили концепцію міграційних інфраструктур, яка розглядає комплекс соціальних, економічних, правових та інституційних механізмів, що забезпечують переміщення населення, його адаптацію та інтеграцію. В межах цієї концепції виокремлено декілька основних інфраструктурних вимірів:

- 1). комерційний (посередники з працевлаштування);
- 2). регуляторний (державний апарат та процедури для документації; ліцензування, навчання та інших цілей);
- 3). технологічний (комунікація та транспорт);
- 4). гуманітарний (неурядові та міжнародні організації);
- 5). соціальний (мережі мігрантів).

У сучасних дослідженнях [2, 3] розглядають три основні типи міграційної інфраструктури, класифіковані в табл. 1, що характеризуються тісним функціональним взаємозв'язком. Технології та цифрова інфраструктура формують сучасну цифрову еру. Міграційні інфраструктури постають багатовимірними у симбіозі «природи та технології, структури і суб'єктності та знань». Цифрові платформи пропонують численні цифрові ресурси, що забезпечують безперешкодну взаємодію між людьми та технологіями.